

ที่ สศ ๐๐๐๑/ ๑๑๗๘

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๒ และ ๓ กทม. ๑๐๒๑๐

๑ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง ผลกระทบวิกฤตหนี้สาธารณะ
สหภาพยุโรปต่อภาคการส่งออกของไทย

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง ผลกระทบ
วิกฤตหนี้สาธารณะสหภาพยุโรปต่อภาคการส่งออกของไทย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะกรรมการเศรษฐกิจมหภาค การเงิน การคลัง
ได้ดำเนินการศึกษาเรื่อง ผลกระทบวิกฤตหนี้สาธารณะสหภาพยุโรปต่อภาคการส่งออกของไทย ในลักษณะ
การสัมมนาระดมความเห็นและศึกษาดูงาน เพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึกจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ เอกชน
และประชาชน

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ ๑๓/๒๕๕๖ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่
๑๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้พิจารณาความเห็นและข้อเสนอแนะเรื่อง “ผลกระทบวิกฤตหนี้สาธารณะ
สหภาพยุโรปต่อภาคการส่งออกของไทย” ของคณะกรรมการเศรษฐกิจมหภาค การเงิน การคลัง มีมติเห็นชอบ
เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะเรื่องดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรี โดยมีสาระสำคัญของความเห็นและ
ข้อเสนอแนะดังนี้

๑. ตระหนักและศึกษาอย่างรอบคอบในการดำเนินนโยบายการคลังของประเทศ โดยเฉพาะ
การก่อกำเนิดได้โครงการต่าง ๆ
๒. ตระหนักและจริงจังกับการวางยุทธศาสตร์การสร้างขีดความสามารถทางการแข่งขัน
ให้กับผู้ประกอบการไทย โดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs
๓. เร่งศึกษาในการออกมาตรการส่งเสริมอย่างจริงจังเกี่ยวกับการสร้างมาตรฐานสินค้าไทย
ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญกับการทำธุรกิจในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป
๔. กำหนดยุทธศาสตร์การส่งเสริมการส่งออกกับประเทศเพื่อนบ้านและกลุ่มประเทศ
อาเซียน เพื่อทดแทนการส่งออกในตลาดหลัก ควบคู่กับการพึ่งตนเอง โดยกระตุ้นการใช้สินค้าในประเทศ
ตลอดจนกำหนดแนวทางการส่งเสริมผู้ประกอบการให้เห็นเด่นชัด
๕. มีมาตรการรองรับเรื่องการดูแลสภาพคล่องและการประกันความเสี่ยงจากการส่งออกของ
กลุ่มอุตสาหกรรม โดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs

๖. เร่งปรับปรุงกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการนำเข้า - ส่งออก เพื่อช่วยลดขั้นตอน เพื่อให้การนำเข้า - ส่งออกมีความสะดวก โดยเฉพาะการขอใบอนุญาตต่าง ๆ

๗. ส่งเสริมให้เอกชนทำการศึกษาวิกฤตการณ์ครั้งนี้ และมองให้เห็นถึงโอกาสที่เกิดขึ้นท่ามกลางวิกฤตเศรษฐกิจ

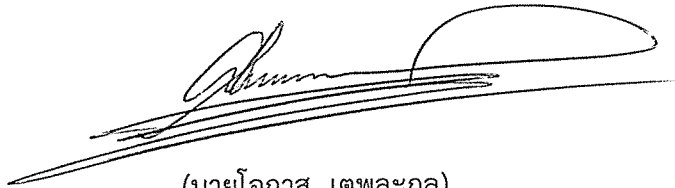
๘. ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระดับมาตรฐานบุคลากรด้านต่าง ๆ และการจัดทำใบรับรองความสามารถในการทำงานเป็นภาษาอังกฤษจากหน่วยงานมาตรฐานวิชาชีพ

๙. กำหนดเป้าหมายการส่งออกให้สอดคล้องกับความเป็นจริง โดยสามารถปรับเปลี่ยนได้ภายใต้ข้อเท็จจริง เพื่อประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในการนำเข้าหรือสต็อกสินค้า รวมทั้งการตัดสินใจรับคำสั่งซื้อจากต่างประเทศ

๑๐. ให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนา R&D (Research and Development) เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันแก่ผู้ประกอบการไทย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหากผลการพิจารณาเป็นประการใดขอได้โปรดแจ้งให้สภาที่ปรึกษาฯ ได้ทราบในโอกาสแรกด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายโอกาส เตพลกุล)

ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักวิชาการ

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๓๒๙๙

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๗๑๖ - ๗

ความเห็นและข้อเสนอแนะ

เรื่อง ผลกระทบวิกฤตหนี้สาธารณะสหภาพยุโรปต่อภาคการส่งออกของไทย

๑. ความเป็นมา

จากปัญหาการถดถอยทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป (EU) ที่เกิดขึ้นจากความล้มเหลวในการบริหารจัดการหนี้สาธารณะในกลุ่มประเทศสมาชิก “Greece Domino” ที่ได้เริ่มบ่มเพาะมาตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. ๒๕๕๓ และลุกลามต่อเนื่องมาจนเป็นปัญหาเศรษฐกิจที่กระทบไปยังหลายภูมิภาคของโลก และผลกระทบที่เกิดขึ้นก็ได้ส่งผลมายังเศรษฐกิจของภูมิภาคอาเซียน ซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วยเช่นกันทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยที่ผ่านมากลุ่มประเทศสหภาพยุโรปได้ให้ความสำคัญ โดยร่วมกันพิจารณาเพื่อออกมาตรการเยียวยาและป้องกันการลุกลามของปัญหาอย่างต่อเนื่อง แต่แนวทางหรือมาตรการด้านต่าง ๆ ก็ยังไม่ได้ส่งผลให้สถานการณ์ทางเศรษฐกิจดีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม แต่กลับส่งผลกระทบต่อเงินของสถาบันการเงินของแต่ละประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปให้ขาดความน่าเชื่อถือ โดยในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ที่ผ่านมา หลายหน่วยงานได้มีการติดตามสถานการณ์และคาดการณ์ว่าทิศทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปยังคงไม่มีสัญญาณการฟื้นตัวในระยะสั้น และสัดส่วนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจภาพรวมของกลุ่มประเทศนี้อาจเข้าถึงจุดเลวร้าย โดยอาจติดลบถึงร้อยละ ๐.๙ และหากยังไม่สามารถควบคุมปัญหาก็จะลุกลามไปยังประเทศสมาชิก เช่น สเปน อิตาลี เป็นต้น ซึ่งเป็นประเทศที่มีฐานเศรษฐกิจ ๑ ใน ๕ ของกลุ่มสหภาพยุโรป

วิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นในครั้งนี เมื่อนำมาพิจารณาและติดตามถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อประเทศไทยแล้ว แม้ว่าโดยภาพรวมปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศไทยจะมีสถานะที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะความเข้มแข็งของสถาบันภาคการเงิน การมีทุนสำรองระหว่างประเทศในอัตราที่สูง บวกกับสัดส่วนหนี้สาธารณะของประเทศที่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ตลอดจนอัตราดอกเบี้ยนโยบายและอัตราเงินเฟ้อทั่วไปยังอยู่ในระดับที่ตึ๊กตัม แต่เมื่อพิจารณาในภาคการส่งออกซึ่งเป็นโครงสร้างหลักต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ หลายฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชนต่างจึงมีความกังวลใจและติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิดกับผลที่จะเกิดขึ้นกับการส่งออกของประเทศไทย ถึงแม้ว่าในปัจจุบันสัดส่วนการส่งออกของไทยไปสหภาพยุโรปโดยตรงอาจจะมีสัดส่วนที่ไม่สูงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับภาคการส่งออกที่ผ่านมากในอดีตที่คิดเป็นประมาณร้อยละ ๑๕ แต่อย่างไรก็ตาม ด้วยระบบภาคธุรกิจการค้าที่ผู้ประกอบการไทยจำนวนมากทำธุรกิจแบบรับจ้างผลิต (OEM) ให้กับต่างประเทศ และกลุ่มที่รับงานต่อเนื่องมาจากประเทศผู้ผลิตชั้นที่สอง (Second Tier) เช่น จีน ไต้หวัน เกาหลีใต้ เป็นต้น ซึ่งกลุ่มประเทศเหล่านี้มีการรับงานหลักมาจากกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ดังนั้น หากวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อกำลังซื้อภายในประเทศสหภาพยุโรป ก็จะมีแนวโน้มคำสั่งซื้อลดลง ซึ่งหมายถึงการส่งผลกระทบต่ออ้อมต่อเนื่องมายังกลุ่มผู้ประกอบการไทย

ด้วยเหตุที่กล่าวมา สภาพที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะทำงานเศรษฐกิจมหภาคการเงิน การคลัง จึงจัดทำโครงการการศึกษาและติดตามวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปที่จะมีผลกระทบต่อภาคการส่งออกของไทยในแต่ละมิติขึ้นเพื่อที่จะนำเสนอข้อมูลในแต่ละด้าน รวมถึง

ความเห็นและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ให้กับรัฐบาล ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องที่จะนำไปใช้ประกอบการพิจารณากำหนดมาตรการรองรับและ/หรือป้องกันตามความเหมาะสมต่อไป

๒. วิธีการศึกษาและดำเนินงาน

- ๒.๑ ศึกษาข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัย และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๒ ศึกษาดูงานเรื่อง “วิกฤตหนี้สาธารณะยุโรป กรณีศึกษา ผลกระทบภาคการส่งออกของไทย” ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ณ ราชอาณาจักรเบลเยียม ราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เกี่ยวกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศในสหภาพยุโรปที่สำคัญ และร่วมหารือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อรับทราบข้อเท็จจริงเชิงพื้นที่
- ๒.๓ จัดประชุมกลุ่มผู้เกี่ยวข้องโดยตรง (Focus Group) เรื่อง “แนวโน้มวิกฤตเศรษฐกิจยุโรปกับทิศทางเศรษฐกิจไทย” เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ณ โรงแรมทีเค พาเลซ กรุงเทพมหานคร

๓. สาระสำคัญของเรื่องและข้อวิเคราะห์

๓.๑ วิกฤตการณ์เศรษฐกิจของสหภาพยุโรปกับผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลก

ปัญหาเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปเริ่มบ่มเพาะมาตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. ๒๕๕๓ จากการที่ ๓ ประเทศ ได้แก่ กรีซ ไอร์แลนด์ และโปรตุเกส ได้เริ่มต้นส่งสัญญาณกับการเผชิญปัญหาหนี้สาธารณะภายในประเทศที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และลุกลามไปสู่การที่รัฐบาลไม่สามารถชำระคืนหนี้พันธบัตรรัฐบาลจนในที่สุดกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และธนาคารกลางแห่งชาติยุโรป (ECB) ได้ตัดสินใจให้ความช่วยเหลือทางการเงินกับทั้ง ๓ ประเทศกว่า ๒.๗ - ๓ แสนล้านยูโร และมีแนวโน้มที่อาจจะต้องช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องในทุกๆระยะต่อไป แม้จะมีการออกมาตรการช่วยเหลือทางการเงินไปยังประเทศทั้งสาม แต่ก็ยังไม่มีสัญญาณว่าวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นจะมีทิศทางที่คลี่คลาย ในทางกลับกัน กลับมีท่าทีที่ลุกลามรุนแรงมากยิ่งขึ้นจนกระทั่งในช่วงไตรมาสแรกของปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ประเทศกรีซซึ่งถือเป็นลูกหนี้รายใหญ่ของสหภาพยุโรปส่งสัญญาณเลวร้ายในการที่จะไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขของแผนการจัดการตามที่ IMF กำหนด และรัฐบาลชุดใหม่ของกรีซมีนโยบายชัดเจนในการที่จะหยุดชำระหนี้ให้กับกลุ่มเจ้าหนี้จากประเทศในสหภาพยุโรป ซึ่งการส่งสัญญาณดังกล่าวนี้อาจเป็นผลให้เกิดปัญหาลุกลามต่อระบบสถาบันการเงินของแต่ละประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในช่วงเวลาเดียวกัน กลุ่มประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปที่เป็นเจ้าหนี้ของประเทศกรีซได้เร่งรัดหามาตรการและแนวทางการรองรับและป้องกันปัญหา โดยได้มีการรวมตัวกันเพื่อจัดตั้งหน่วยงานกลางเข้ามาทำหน้าที่กำกับและบริหารจัดการควบคุมการกู้เงินให้กับประเทศสมาชิกของยูโรโซนที่มีปัญหา และมีแนวโน้มจะมีปัญหาเช่นเดียวกันกับประเทศกรีซ ไอร์แลนด์ และโปรตุเกส ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้การดำเนินการจากนี้ต้องเกิดประสิทธิภาพและลดทอนปัญหาที่จะเกิดขึ้นและลุกลามต่อเนื่อง หน่วยงานดังกล่าวมีชื่อว่า “ทรอยก้า

(Troika)” โดยมีองค์ประกอบ ได้แก่ คณะกรรมาธิการยุโรป (EC) ธนาคารกลางยุโรป (ECB) และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) วิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นและมีท่าทีที่จะลุกลาม ณ ขณะนั้น หลายฝ่ายมีการคาดการณ์และวิเคราะห์ว่าท้ายที่สุดกลุ่มประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปจะมีมติถอดถอนประเทศกรีซจากการเป็นประเทศสมาชิกหรือไม่ เพื่อมิให้ปัญหาลากยาวไปยังกลุ่มประเทศสมาชิกอื่น ๆ ซึ่งหากเกิดเหตุการณ์ผลกระทบลากยาวเช่นนั้นจริง ก็ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ รวมถึงส่งผลต่อความเชื่อมั่นในภาพรวมของกลุ่มสหภาพยุโรปที่ฝั่งลึกลงไปอีกและจะลุกลามไปยังเศรษฐกิจโลก จนกระทั่งการแก้ไขปัญหาจะทวีความซับซ้อนมากขึ้น ในด้านการดำเนินการรองรับกับปัญหาวิกฤตการณ์ที่มีอย่างต่อเนื่องมากที่สุด คือ การที่ธนาคารกลางของสหภาพยุโรปได้ทำการแก้ไขภาวะวิกฤตด้วยการอัดฉีดเม็ดเงินเข้าสู่ระบบเพื่อให้เกิดสภาพคล่องในระยะยาว จนพบว่ามีการตอบสนองต่อการใช้นโยบายนี้มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม การดำเนินนโยบายของธนาคารกลางสหภาพยุโรปกลับเห็นผลในระยะสั้นเท่านั้น โดยในระยะต่อมาวิกฤตการณ์ยังลุกลามไปอย่างต่อเนื่องจนทำให้สถาบันการเงินต่าง ๆ หลายประเทศของสหภาพยุโรปเริ่มถูกปรับอันดับความน่าเชื่อถือลดลง กล่าวคือ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ สถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือ Moody's ได้ปรับลดความน่าเชื่อถือของธนาคารสเปนถึง ๑๖ แห่ง ธนาคารประเทศอิตาลี ๒๖ แห่ง ธนาคารประเทศเยอรมนี และธนาคารแห่งชาติฝรั่งเศสถูกปรับลดอันดับความน่าเชื่อถือรวมกันถึง ๑๗ แห่ง ขณะที่ประเทศลักเซมเบิร์ก และเนเธอร์แลนด์ ก็มีแนวโน้มที่สถาบันการเงินจะถูกปรับลดความน่าเชื่อถือเช่นกัน ซึ่งจากการร่วมหารือกับคณะผู้แทนภาครัฐของไทยในประเทศเบลเยียม เยอรมนี และเนเธอร์แลนด์ มองว่าในกรณีที่ประเทศสเปนมีแนวโน้มที่สูงมากกับการต้องเผชิญกับการลุกลามของปัญหาวิกฤตการณ์ครั้งนี้ และหากเป็นตามการคาดการณ์ นั่นคือสัญญาณที่ไม่ดีอย่างมากกับการฝั่งลึกของปัญหาครั้งนี้ ซึ่งสอดคล้องกับหลายฝ่ายที่ได้คาดคะเนว่าสเปนจะเป็นประเทศในยูโรโซนลำดับต่อไปที่จะต้องเผชิญกับผลกระทบดังกล่าว ซึ่งรัฐบาลประเทศสเปนก็ได้มีการส่งสัญญาณว่ามีแนวโน้มสูงมากที่จะต้องขอความช่วยเหลือด้านการเงินจากธนาคารกลางยุโรป รวมถึงการเข้าสู่กระบวนการขอความช่วยเหลือทางการเงินจาก IMF อีกประเทศหนึ่ง

นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในสหภาพยุโรปส่วนใหญ่ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ พบว่ามีสัญญาณในทางที่ไม่ดี โดยจากอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในยูโรโซนส่วนใหญ่มีอัตราการขยายตัวติดลบเกือบทั้งสิ้น เช่น อิตาลีติดลบร้อยละ ๒.๔ สเปนติดลบร้อยละ ๑.๔ เนเธอร์แลนด์ติดลบร้อยละ ๐.๙ โปรตุเกสติดลบร้อยละ ๐.๑ เป็นต้น รวมถึงประเทศที่มีรากฐานเศรษฐกิจที่ดีของสหภาพยุโรปทั้งเยอรมนีและฝรั่งเศส ก็เริ่มส่ออาการที่น่าเป็นห่วงเช่นกัน เห็นได้จากประเทศฝรั่งเศสมีการคาดการณ์อัตราการขยายตัวในทั้งปี พ.ศ. ๒๕๕๖ อยู่ที่ติดลบร้อยละ ๐.๑ และประเทศเยอรมนีซึ่งเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ ๑ ใน ๔ ของสหภาพยุโรป มีการคาดการณ์ว่าจะมีอัตราขยายตัวเพียงร้อยละ ๐.๖ ซึ่งหากเป็นไปตามคาดการณ์ดังกล่าวข้างต้น จะส่งผลให้อัตราการขยายตัวของยูโรโซนโดยเฉลี่ยปรับตัวลดลงกว่าร้อยละ ๐.๓ หรืออาจไม่มีการขยายตัว ซึ่งบ่งชี้ได้ว่าอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของยุโรปกำลังมีแนวโน้มเข้าสู่ภาวะเศรษฐกิจถดถอย (Recession) หากกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปยังไม่สามารถที่จะควบคุมวิกฤตการณ์ “Greece Domino” ได้

หน่วย : ร้อยละ

ประเทศ	อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ		
	พ.ศ. ๒๕๕๔	พ.ศ. ๒๕๕๕	พ.ศ. ๒๕๕๖ (คาดการณ์)
สหภาพยุโรป (๑๕ ประเทศ)	๐.๙	- ๐.๗	- ๐.๓
เยอรมนี	๓.๑	๐.๙	๐.๖
ฝรั่งเศส	๑.๗	๐.๐	- ๐.๑
อิตาลี	๐.๔	- ๒.๔	- ๑.๕
สเปน	๐.๔	- ๑.๔	- ๑.๖
เนเธอร์แลนด์	๑.๐	- ๐.๙	- ๐.๕

ที่มา : World Economic Outlook, International Monetary Fund

ปัญหาจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของสหภาพยุโรป สิ่งสำคัญประเด็นหนึ่งที่ต้องติดตามอย่างใกล้ชิด คือผลกระทบโดยตรงเรื่องการลดลงของกำลังการซื้อสินค้า เห็นได้จากอัตราการว่างงานของประเทศต่าง ๆ ในสหภาพยุโรปในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีตัวเลขการว่างงานที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเฉลี่ยร้อยละ ๑๐.๙ - ๑๑.๐ ของอัตรากำลังแรงงานที่มีอยู่เฉลี่ย ๑๗.๕๖ ล้านคน ซึ่งประเทศที่มีการว่างงานสูงสุด คือ สเปน มีอัตราการว่างงานร้อยละ ๒๖.๖ โปรตุเกสมีอัตรารว่างงานร้อยละ ๑๖.๓ ไอร์แลนด์มีอัตรารว่างงานร้อยละ ๑๔.๖ อิตาลีมีอัตรารว่างงานร้อยละ ๑๑.๑ ฝรั่งเศสมีอัตรารว่างงานร้อยละ ๑๐.๕ และเยอรมนีมีอัตรารว่างงานร้อยละ ๕.๔ โดยทุกประเทศในสหภาพยุโรปมีอัตราการว่างงานที่สูงขึ้นทั้งสิ้น

นอกจากนี้ ประเด็นในด้านการบริโภคของภาคเอกชน (Private Consumption) ได้มีการประมาณการว่ามีแนวโน้มหดตัวร้อยละ ๐.๖ ดังนั้น ผลต่อเนื้อที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะจากการว่างงานในอัตราที่สูงนี้ จะส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เป็นลูกโซ่จนไปถึงการส่งผลกระทบต่อประเทศต่าง ๆ ในแต่ละภูมิภาคที่เป็นคู่ค้าของสหภาพยุโรป รวมทั้งผลกระทบต่อประเทศไทย โดยในความสัมพันธ์ของแต่ละภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชน ภายใต้วิกฤตการณ์ที่เริ่มจากการบริหารจัดการระบบหนี้สาธารณะล้มเหลวจนลุกลามต่อเนื่องไปยังระบบความเชื่อมั่นทางการเงินของประเทศ และนำไปสู่การถดถอยทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป บวกกับแรงผลักดันจากปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ถึงแม้จะมีการออกมาตรการแก้ไขปัญหามาอย่างต่อเนื่องหลายชุดแล้วก็ตาม แต่ยังคงไม่สามารถที่จะฟื้นเศรษฐกิจให้ดีขึ้น และยังคงเผชิญกับการว่างงานระดับสูง ซึ่งการขยายตัวครึ่งปีหลังของเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกาอาจขยายตัวต่ำกว่าร้อยละ ๒.๐ รวมถึงการส่งสัญญาณจากผู้นำของประเทศจีนที่ยอมรับว่าประเทศจีนอยู่ในช่วงของการเผชิญกับสภาวะเศรษฐกิจขาหล่งที่รุนแรง อันเกิดจากการลุกลามของปัญหาเศรษฐกิจในสหภาพยุโรป โดยพบว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษฮ่องกงซึ่งมีโครงสร้างเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศจีนโดยตรง มีการใช้บริการจากธนาคารของสหภาพยุโรปเพื่อปล่อยสินเชื่อให้ตลาดการเงินฮ่องกงอัตราร้อยละ ๑๕๐ ของ GDP (ฮ่องกง) ทำให้ขณะนี้สถาบันการเงินของฮ่องกงเริ่มอยู่ในสภาพที่ไม่ดีนัก

และภาคการส่งออกก็มีการพึ่งพิงตลาดสหภาพยุโรปเป็นสัดส่วนที่สูงในระดับใกล้เคียงกับประเทศจีนที่ประมาณร้อยละ ๑๘ นอกจากนี้ ประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียต่างก็อยู่ในช่วงการเผชิญสภาวะเศรษฐกิจช่วงขาลงทั้งสิ้น เช่น อินเดีย สิงคโปร์ เวียดนาม ญี่ปุ่น เป็นต้น จากสัญญาณสำคัญที่เกิดขึ้นดังที่กล่าวมา หลายฝ่ายจึงได้ติดตามด้วยความกังวลว่าท้ายที่สุดจะเป็นการตอกย้ำว่าวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นของสหภาพยุโรปครั้งนี้ มีความซับซ้อนและเชื่อมโยงไปยังหลายภูมิภาค และแนวทางการแก้ไขปัญหาหรือการวางมาตรการรองรับกับวิกฤตการณ์ในช่วงต่าง ๆ ไม่ใช่เรื่องง่าย และอาจมีโอกาสลุกลามไปยังหลายประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศสำคัญทางเศรษฐกิจของโลก เช่น สหรัฐอเมริกา จีน ฮองกง สิงคโปร์ เป็นต้น ซึ่งมีเศรษฐกิจและธุรกรรมการเงินเชื่อมโยงกันในระดับสูง หรืออาจได้รับผลกระทบจากกรณีเงินไหลกลับและปัญหาจากเงินยูโรที่จะมีความผันผวนอย่างต่อเนื่อง

๓.๒ เศรษฐกิจไทยภายใต้วิกฤตการณ์เศรษฐกิจสหภาพยุโรป

สหภาพยุโรปเป็นกลุ่มประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ ๒ ของโลก รองจากสหรัฐอเมริกา และเป็นผู้นำเข้าหลักให้กับประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศในภูมิภาคเอเชีย กอปรกับเงินยูโรเป็นเงินสกุลหลักของโลกอันดับ ๒ รองจากดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ผลกระทบจากวิกฤตการณ์เศรษฐกิจถดถอยของสหภาพยุโรป จึงย่อมมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจการค้าของหลายประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยภาคการส่งออกเป็นหนึ่งในสาขาที่ได้รับผลกระทบ ประเทศต่าง ๆ ที่เป็นคู่ค้าของสหภาพยุโรปได้เกิดการชะลอตัวในการส่งออกสินค้า เนื่องจากสัดส่วนการว่างงานในสหภาพยุโรปที่มีมากขึ้นต่อเนื่องจนส่งผลกระทบต่อสัดส่วนกำลังซื้อในตลาด

จากการติดตามและศึกษาภาคการส่งออกของไทยซึ่งเป็นเสาหลักในขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ พบว่าในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔ ไทยพึ่งพิงตลาดสหภาพยุโรปในการส่งออกสินค้าสัดส่วนร้อยละ ๑๐.๘๕ และร้อยละ ๑๑.๐๓ ตามลำดับ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ หลายหน่วยงานมีการคาดการณ์ว่าการส่งออกสินค้าจากไทยไปยังสหภาพยุโรปจะหดตัวประมาณร้อยละ ๑๕.๖ - ๑๖.๐ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน และจากการกำหนดเป้าการส่งออกสินค้าไทยไปยังสหภาพยุโรปที่ได้คาดการณ์ว่าจะมีการส่งออกเป็นจำนวน ๒๖,๓๐๐ ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. อาจต้องปรับลดลงเหลือ ๒๑,๘๐๐ ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. โดยในหมวดรายสินค้าส่งออกสำคัญของไทยพบว่าในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ กลุ่มสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มลดลงร้อยละ ๒๒.๖๓ กลุ่มอัญมณีและเครื่องประดับขยายตัวชะลอลงร้อยละ ๕.๙๒ กลุ่มไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ลดลงร้อยละ ๙.๑๒ กลุ่มอาหารลดลงร้อยละ ๑๐.๑๕ โดยการส่งออกในกลุ่มอาหารยังมีแนวโน้มที่จะลดลงอีกประมาณร้อยละ ๑๐ - ๑๕ เนื่องจากสินค้าหลายรายการยังมีปัญหาในด้านการส่งออกไปสหภาพยุโรป โดยเฉพาะสินค้ารายการกุ้ง ด้านกลุ่มยางพารามีการส่งออกลดลงร้อยละ ๓๓ และยังคงคาดว่าจะลดลงต่อเนื่อง เนื่องจากยังจะได้รับผลกระทบทางอ้อมจากการส่งออกไปตลาดญี่ปุ่นและจีน ซึ่งทั้ง ๒ ประเทศมีการส่งออกไปยุโรปเป็นตลาดหลัก อย่างไรก็ตาม จากการประชุมหารือกับผู้ประกอบการด้านชิ้นส่วนยานยนต์ การส่งออกที่ผ่านมาของกลุ่มชิ้นส่วนยานยนต์ลดลงเพียงเล็กน้อย เนื่องจากมีการวางแผนการตลาดไว้ล่วงหน้า

จากข้อมูลต่าง ๆ ดังที่กล่าวถึง โดยภาพรวมของภาคการส่งออกไทยได้รับผลกระทบทั้งจากการส่งออกโดยตรงและการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศคู่ค้าของสหภาพยุโรป ซึ่งผลกระทบดังกล่าวนี้เริ่มมีสัญญาณที่จะลากยาวต่อไป หากปัญหานี้สาธาระณะของกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปยังไม่คลี่คลาย บวกกับปัจจัยเสริมจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกาที่ยังไม่มีความชัดเจน สิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวจุดเศรษฐกิจภาคการส่งออกของประเทศไทยและประเทศคู่ค้าส่งออกของไทยให้ตกต่ำลงไปอีก

การส่งออกสินค้าไทยกับสหภาพยุโรป									
รายการ	มูลค่า (ล้านเหรียญ สรอ.)			อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)			สัดส่วนตลาดส่งออกของไทยทั้งหมด (ร้อยละ)		
	พ.ศ. ๒๕๕๓	พ.ศ. ๒๕๕๔	พ.ศ. ๒๕๕๕ (ม.ค. - ต.ค.)	พ.ศ. ๒๕๕๓	พ.ศ. ๒๕๕๔	พ.ศ. ๒๕๕๕ (ม.ค. - ต.ค.)	พ.ศ. ๒๕๕๓	พ.ศ. ๒๕๕๔	พ.ศ. ๒๕๕๕ (ม.ค. - ต.ค.)
มูลค่ารวม	๓๕,๗๐๒	๔๒,๐๔๓	๓๔,๑๖๑	๑๘.๒๑	๑๗.๗๖	- ๕.๐๖	๙.๓๑	๙.๓๘	๘.๕๘
ส่งออก	๒๑,๘๑๔	๒๔,๑๕๗	๑๘,๒๘๗	๒๐.๑๗	๑๐.๗๔	- ๑๓.๓๓	๑๐.๘๕	๑๑.๐๓	๙.๕๓
นำเข้า	๑๓,๘๘๗	๑๗,๘๘๕	๑๕,๘๗๔	๑๕.๒๕	๒๘.๗๘	- ๖.๕๘	๗.๘๒	๗.๗๔	๗.๗๐

ที่มา : สถานกงสุลใหญ่ไทย (ฝ่ายการพาณิชย์) ประจำนครแฟรงก์เฟิร์ต

ประเภทสินค้า	อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)		มูลค่าการส่งออก (ล้านเหรียญ สรอ.)
	(พ.ศ. ๒๕๕๔)	(พ.ศ. ๒๕๕๕)	(พ.ศ. ๒๕๕๕)
อัญมณีและเครื่องประดับ	๑๓.๘๕	๕.๙๒	๖,๑๖๐.๓
รถยนต์และชิ้นส่วนฯ	๙.๖๘	- ๐.๔๕	๑,๔๙๓.๑
เครื่องใช้ไฟฟ้าฯ	- ๒.๑๘	- ๙.๑๒	๓,๐๖๙.๗
เครื่องนุ่งห่ม	๐.๕๔	- ๒๒.๖๓	๘๐๘.๒
เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ฯ	- ๒๖.๑๑	- ๒๕.๔๕	๕๔๒.๑
เม็ดพลาสติก	๕๕.๐๖	- ๘.๑๖	๓๗๐.๘
เลนซ์	๕.๐๙	- ๑๐.๒	๕๒๔.๗
รองเท้าและชิ้นส่วน	๘.๗๘	- ๓๗.๑๘	๒๔๔.๓
หม้อแปลงไฟฟ้า	- ๙.๕๓	๒.๖๕	๒๓๙.๘
ก๊อกราวล์และส่วนประกอบ	๕.๕๖	- ๑.๘๙	๒๑๐.๒

ที่มา : กรมศุลกากร และกระทรวงพาณิชย์

การเกิดวิกฤตการณ์ของสหภาพยุโรปครั้งนี้ ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อกลุ่มประเทศในยูโรโซนเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อไปสู่ประเทศที่มีการส่งออกสินค้าเข้าไปในยูโรโซน คำสั่งซื้อเกิดสภาวะการชะลอตัว ส่งผลเป็นวงกว้างในหลายประเทศ รวมถึงประเทศคู่ค้าของไทย โดยตัวเลขการส่งออกสินค้าของไทยไปยังหลายประเทศหดตัว เช่น รัสเซียและกลุ่มประเทศ CIS ตีตลาดรวมกันร้อยละ ๒๒.๔ แคนาดาตีตลาดร้อยละ ๑๗.๗ ญี่ปุ่นตีตลาดร้อยละ ๗.๗ เขตปกครองพิเศษฮ่องกงตีตลาดร้อยละ ๓๔.๓ ไต้หวันตีตลาดร้อยละ ๑๕.๐ เป็นต้น นอกจากนี้ตัวเลขสัดส่วนการส่งออกสินค้าไทยโดยตรงไปยังสหภาพยุโรปในช่วง ๑๐ เดือนแรกของปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ที่มีการขยายตัวตีตลาดร้อยละ ๑๓.๓๓ คิดเป็นมูลค่า ๑๘,๒๘๗ ล้านดอลลาร์ สรอ. จึงสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่ค่อนข้างน่ากังวลต่อภาคการส่งออกของไทยในภาพรวม ในขณะที่ผลกระทบต่อภาคส่งออกทางอ้อม โดยผู้ประกอบการ SMEs ของไทยส่วนใหญ่เป็นผู้รับจ้างผลิตสินค้าให้กับประเทศคู่ค้าสำคัญที่มีสัดส่วนการส่งออกเข้าไปยังสหภาพยุโรป เช่น สหรัฐอเมริกา จีน ไต้หวัน เกาหลี เป็นต้น ประเทศเหล่านี้ต่างก็ได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจสหภาพยุโรปที่ได้แผ่วงกว้างเช่นกัน

หนึ่งในผลกระทบที่สามารถเห็นได้ชัดเจนต่อระบบเศรษฐกิจไทยในระยะสั้น ๆ จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของสหภาพยุโรปครั้งนี้ คือ การเผชิญกับกระแสเงินไหลออกจากภาคตลาดทุนเพื่อเคลื่อนย้ายมายังแหล่งฐานที่ปลอดภัย ซึ่งส่งผลทำให้ค่าเงินบาทของไทยมีความผันผวน ถึงแม้ว่านักวิเคราะห์จากหน่วยงานสถาบันต่าง ๆ จะส่งสัญญาณทางเศรษฐกิจของสหภาพยุโรปว่าจะมีทิศทางที่ดีขึ้นและจะมีการขยายตัวในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ประมาณร้อยละ ๐.๔ และขยายตัวร้อยละ ๑.๙ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ แต่ประเทศไทยก็ยังคงเผชิญปัจจัยเสี่ยงภายในประเทศอีกหลายด้านที่จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ เช่น ต้นทุนการผลิตที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ภัยทางธรรมชาติ เสถียรภาพทางการเมือง เป็นต้น รัฐบาลและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจึงไม่ควรประเมิณผลกระทบที่เกิดขึ้นไปในทางบวกมากนัก นอกจากนี้ หากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกยังไม่มีความชัดเจน และปัญหาหนี้ยูโรโซนยังไม่คลี่คลาย ก็จะมีจุดเศรษฐกิจภาคการส่งออกของประเทศไทยและประเทศคู่ค้าส่งออกของไทยให้ตกต่ำลงไปอีก ซึ่งแน่นอนว่าจะส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจในภาพรวมของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

๔. ความเห็นและข้อเสนอแนะ

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง “ผลกระทบวิกฤตหนี้สาธารณะสหภาพยุโรปต่อภาคการส่งออกของไทย” เสนอต่อรัฐบาลดังนี้

(๑) ตระหนักและศึกษาอย่างรอบคอบในการดำเนินนโยบายการคลังของประเทศ โดยเฉพาะการกอบกู้หนี้ภายใต้โครงการต่าง ๆ โดยวิกฤตการณ์ปัญหาทางเศรษฐกิจในสหภาพยุโรปครั้งนี้มีจุดเริ่มต้นจากการขาดวินัยและมีการดำเนินนโยบายการคลังที่ล้มเหลวจนเกิดเป็นหนี้สาธารณะ และลุกลามจนเป็นปัญหาที่ซับซ้อน

(๒) ตระหนักและจริงจังกับการวางยุทธศาสตร์การสร้างขีดความสามารถทางการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการไทย โดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs แม้ว่าวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจสหภาพยุโรปครั้งนี้จะยังไม่มีผลกระทบในภาคการส่งออกต่อประเทศไทยอย่างรุนแรง แต่ก็มีแรงกระตุ้นให้เกิดขึ้นกับผู้ประกอบการไทย กอปรกับการต้องเผชิญกับปัจจัยเสี่ยง ทั้งเรื่องการปรับเปลี่ยนในด้านต้นทุนการค้ารูปแบบต่าง ๆ ปัญหาความผันผวนของเศรษฐกิจโลก ปัญหาการถูกตัดสิทธิประโยชน์ทางภาษี (GSP) ฯลฯ

(๓) เร่งศึกษาในการออกมาตรการส่งเสริมอย่างจริงจังเกี่ยวกับการสร้างมาตรฐานสินค้าไทย ซึ่งจะเป็เครื่องมือสำคัญกับการทำธุรกิจในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ได้แก่ มาตรฐานและการควบคุมสินค้าเกษตรที่ปราศจากสารปนเปื้อน มาตรฐานการตรวจสอบย้อนกลับสินค้าเพื่อสร้างความเชื่อมั่น มาตรฐานการผลิตที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การไม่กดขี่แรงงานและละเมิดสิทธิมนุษยชน และการสร้างมาตรฐานคุณภาพแรงงานไทยกับการมีใบรับรองความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น อาชีพแม่ครัว พ่อครัว เป็นต้น

(๔) กำหนดยุทธศาสตร์การส่งเสริมการส่งออกกับประเทศเพื่อนบ้านและกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อทดแทนการส่งออกในตลาดหลัก ควบคู่กับการพึ่งตนเอง กระตุ้นการใช้สินค้าในประเทศ นอกจากนี้ รัฐบาลควรกำหนดแนวทางการส่งเสริมผู้ประกอบการให้เห็นเด่นชัด ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการวางแผนธุรกิจแต่ละระยะ โดยเฉพาะผู้ประกอบการไทยที่อยู่กลางน้ำกับปลายน้ำซึ่งยังไม่เข้มแข็งมากนัก

(๕) ให้ความสำคัญกับการเผชิญปัญหาเฉพาะหน้าที่จะเกิดขึ้นจากความผันผวนของเศรษฐกิจโลก โดยต้องมีมาตรการรองรับเรื่องการดูแลสภาพคล่องและการประกันความเสี่ยงจากการส่งออกของกลุ่มอุตสาหกรรม โดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ธนาคารของรัฐต้องมีแนวทางในการเข้ามาปล่อยสินเชื่อแบบผ่อนปรน รวมทั้งสนับสนุนการประกันส่งออก (Export Insurances)

(๖) เร่งปรับปรุงกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการนำเข้า - ส่งออก ให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับระเบียบด้านการนำเข้า - ส่งออก นอกจากนี้ ควรแก้ไข - ปรับปรุงกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับเพื่อช่วยลดขั้นตอน เพื่อให้การนำเข้า - ส่งออกมีความสะดวก โดยเฉพาะผู้เกี่ยวข้องกับการขอใบอนุญาตต่าง ๆ

(๗) ส่งเสริมให้เอกชนทำการศึกษาวิกฤตการณ์ครั้งนี้ และมองให้เห็นถึงโอกาสที่เกิดขึ้น เช่น โอกาสการส่งออกสินค้าอาหารสำเร็จรูปที่มากขึ้น เนื่องจากประชากรในสหภาพยุโรปใช้จ่ายน้อยลง โอกาสในการส่งออกสินค้าประเภทชิ้นส่วนและอะไหล่ยานยนต์ที่มากขึ้น เนื่องจากอายุการใช้งานรถยนต์ของประชากรในยุโรปจะมีระยะเวลายาวนานขึ้น เป็นต้น

(๘) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระดับมาตรฐานบุคลากรด้านต่าง ๆ และการจัดทำใบรับรองความสามารถในการทำงานเป็นภาษาอังกฤษจากหน่วยงานมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในแรงงานไทยที่ไปทำงานในสหภาพยุโรป

(๙) กำหนดเป้าหมายการส่งออกให้สอดคล้องกับความเป็นจริง อยู่ภายใต้ข้อเท็จจริงให้มากที่สุด โดยจะได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาประกอบในการนำเข้าหรือสต็อกสินค้า รวมทั้งการตัดสินใจรับคำสั่งซื้อจากต่างประเทศ

ทั้งนี้ เป้าหมายการส่งออกสามารถปรับเปลี่ยนได้ หากในช่วงเวลาต่าง ๆ มีปัจจัยภายนอกหรือปัจจัยภายใน
เข้ามากระทบ

(๑๐) ให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนา R&D (Research and Development) เพื่อเพิ่ม
ศักยภาพในการแข่งขันแก่ผู้ประกอบการไทย

.....